Biuro Zarządu Głównego
02 - 520 Warszawa ul. Wiśniowa 50
tel. 640 80 23; 640 82 67 **fax** 849 82 30

Warszawa, 01 marzec 2010 r.

S T A N O W I S K O
Prezydium Zarządu Głównego
NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa

po uchwaleniu Ustawy o Służbie Więziennej przez Sejm RP w dniu 19.02.2010 r.

Mimo trwających ponad trzy lata prac nad opracowaniem projektu ustawy o Służbie Więziennej, nie udało się wypracować projektu, który byłby reformatorski, odpowiadający rzeczywistym oraz merytorycznym i pragmatycznym potrzebom polskiego więziennictwa. Wprowadzone zmiany nazewnictwa i kolejności poszczególnych rozdziałów, jak też zmiany brzmienia niektórych uregulowań, nie pozwalają oprzeć się wrażeniu, że nadal będziemy funkcjonować ,,pod rządami" starej ustawy.

Oczekiwania funkcjonariuszy były i są dalej idące. Kadra funkcjonariuszy jest bardzo odmłodzona, nie mniej jednak doskonale radzi sobie z postawionymi przed nią zadaniami . Dlatego dziwi nas fakt, że w ustawie ,,po macoszemu" potraktowano problematykę szkolenia i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy.

Są to sprawy niezwykle istotne dla prawidłowego funkcjonowania więziennictwa, a w szczególności dla realizacji zadań, jakie ustawodawca stawia przed Służbą Więzienną. Są to takie obszary gdzie oprócz wiedzy wymagane jest doświadczenie, szczególnie w pracy w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi. Dlatego nie rozumiemy oporu ze strony projektodawców ustawy w sprawach wprowadzenia uregulowań , które skutkowałyby przedłużeniem służby wielu doświadczonych i świetnie przygotowanych zawodowo funkcjonariuszy oraz lepszym zagospodarowaniem wykształconej kadry, którą już posiadamy w naszych szeregach. To właśnie na tym polu, w pracy w stałym i bezpośrednim kontakcie z osadzonymi najczęściej dochodzi do zdarzeń szeroko, aczkolwiek nie zawsze do końca prawdziwie, komentowanych później przez media.

Związek zawodowy wielokrotnie zajmował stanowisko dotyczące kolejnych wersji projektów, brał także udział w ich konsultowaniu. Mimo przedstawiania na piśmie swoich opinii nie otrzymywaliśmy wyjaśnień odrzucania niektórych naszych uwag, co nam gwarantuje art. 19 ust. 3 Ustawy o związkach zawodowych. Dlatego też część, zgłaszanych aktualnie uwag i propozycji, będzie powieleniem poprzednich.

Wiemy już że nasze oczekiwania okazały się płonne, gdyż w większości nie zyskały uznania w oczach większości posłów Wysokiej Izby. Mieliśmy jednak nadzieję, iż uzyskamy pisemne uzasadnienie ich odrzucenia.

Prezydium Zarządu Głównego NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa mając na względzie przebieg dotychczasowego procedowania nad ustawą o Służbie Więziennej postanowiło nie ustawać w zabiegach nad zmianami w ostatecznym jej kształcie. Obecnie przedłożone nasze stanowisko – to minimum na co możemy przystać.

1. **art. 33.1.1** zmienić zdanie: ***po zasięgnięciu opinii związku zawodowego, funkcjonariuszy*** na: ***po uzgodnieniu ze związkiem zawodowym funkcjonariuszy***
   Zasady etyki zawodowej, czy zasady postępowania i zachowania, obok niewątpliwych przesłanek służbowych, mają także wydźwięk moralny oraz społeczny i trudno byłoby pominąć w ich opracowaniu organizację zawodową, reprezentującą funkcjonariuszy.

2. **art. 44.3.** - wnioskujemy o ***zastąpienie wymogu posiadania wykształcenia wyższego zawodowego, dla korpusu chorążych, wykształceniem średnim***. **Identyczne rozwiązania występują we wszystkich służbach mundurowych.** W chwili obecnej praktycznie wszystkie stanowiska w administracji aresztów śledczych i zakładów karnych są stanowiskami oficerskimi i chorążych. Natomiast w tak newralgicznym i niezwykle istotnym dla prawidłowego i bezpiecznego funkcjonowania jednostek podstawowych pionie służby, jakim jest dział ochrony, są to stanowiska podoficerskie.
   O przydatności funkcjonariuszy na tych stanowiskach świadczy nie tylko posiadane wykształcenie (nawet wyższe, zdobywane na uczelniach cywilnych) lecz przede wszystkim posiadane doświadczenie zawodowe, uzyskiwane w trakcie doskonalenia zawodowego i toku służby. To doświadczenie winno być brane pod uwagę przy ocenie możliwości awansu na kolejne stopnie służbowe, również chorążych. Ponadto, funkcjonariusze pracujący na stanowiskach oddziałowych są przecież bezpośrednimi przełożonymi (dowódcami) dla kilkudziesięciu, a nawet kilkuset, osadzonych. Posiadany przez nich wyższy stopień służbowy mógłby być atrybutem w ich niezwykle uciążliwej i niebezpiecznej pracy. Takie rozwiązanie przyczyni się również do pozostania w szeregach służby wielu wartościowych i znakomicie przygotowanych funkcjonariuszy, co bezpośrednio przełoży się na oszczędności związane z koniecznością przeszkolenia nowych funkcjonariuszy przyjmowanych na miejsce odchodzących oraz koszty zwolnienia odchodzących np. odprawy i odciąży system emerytalny bo spowoduje, że na zaopatrzenie emerytalne będą odchodzić starsi funkcjonariusze. Rozwiązanie takie jest kompatybilne z opracowywanymi zmianami w systemie emerytalnym min SW.
   Ponadto aby awansować do korpusu chorążych trzeba zajmować stanowisko chorążego i złożyć egzamin na pierwszy stopień chorążego co jest równoznaczne z ukończeniem szkoły chorążych SW.

Proponowane brzmienie **art. 44. 3 „ Na stanowiskach chorążych wymaga się posiadania wykształcenia średniego lub** i dalej bez zmian.

3. **art. 47.1**. -
uważamy, że błędem jest mianowanie nowoprzyjętego funkcjonariusza na stanowisko oficerskie lub chorążego tylko na podstawie posiadanego wykształcenia , służbę funkcjonariusze powinni rozpoczynać na stanowiskach podoficerskich i dopiero po uzyskaniu kwalifikacji zawodowych oraz stażu służby po ukończeniu odpowiedniej szkoły Służby Więziennej powinni być mianowani na stanowiska oficerskie lub chorążych. Mianowanie na starcie w służbie funkcjonariuszy na stanowiska oficerskie lub chorążych bardzo podraża funkcjonowanie naszej formacji oraz blokuje mianowanie na takie stanowiska już zatrudnionych funkcjonariuszy, którzy uzyskali wyższe wykształcenie jest ich w służbie w tej chwili około 8 000, rodzi konflikty i frustracje, takie rozwiązanie funkcjonuje w Policji i nikt nie kwestionuje takiego rozwiązania.
Utrzymanie zapisu art. 47.1 w tej treści spowoduje , że w Służbie Więziennej będą funkcjonować dwie kategorie funkcjonariuszy, jedni którzy ukończyli studia zawodowe lub wyższe w trakcie służby nie są obligatoryjnie mianowani na stanowiska chorążych lub oficerskie i drudzy, nowoprzyjęci, którzy posiadają wykształcenie wyższe z tytułem zawodowym licencjata lub tytułem magistra od razu będą mianowani na stanowiska chorążych lub oficerskie.
Jest to nierówność wobec prawa, ponadto różnica w uposażeniu podoficera a chorążego lub oficera wynosi nawet ponad 1 000,00 zł.
Naszym zdaniem nowa ustawa powinna taki dualizm prawny likwidować, a nie tworzyć.
Są dwa rozwiązania albo obligatoryjnie wszyscy funkcjonariusze z wykształceniem wyższym są awansowani na stanowiska chorążych lub oficerskie przed uzyskaniem kwalifikacji zawodowych oraz stażu służby.
Jednak wiemy, że z powodu uwarunkowań finansowych jest to bardzo trudne, dlatego proponujemy taki

zapis art. 47.1 ; Funkcjonariusza przyjętego do służby mianuje się na pierwsze stanowisko podoficerskie, jeżeli spełnia wymogi w zakresie wykształcenia określone w art. 38 pkt 7 , przed uzyskaniem kwalifikacji zawodowych oraz stażu służby.

Ponadto w związku z proponowanymi zmianami zapisów **w art. 44. 3** oraz **art. 47.1** proponujemy zmianę zapisu **art. 48. 2** na zapis o treści ;
Dyrektor Generalny może w szczególnie uzasadnionych przypadkach na wniosek właściwego przełożonego wyrazić zgodę na mianowanie funkcjonariusza przyjętego do służby na pierwsze stanowisko oficerskie

lub chorążego, jeżeli spełnia on wymogi w zakresie wykształcenia przed uzyskaniem kwalifikacji zawodowych i stażu służby,

Naszym zdaniem taka „furtka" jest potrzebna kiedy chodzi o szczególnej klasy fachowca w dziedzinie pożądanej przez Służbę np. lekarze, radcowie prawni,

4. **art.52.2.** - wnosimy o ujednolicenie (wzorem innych służb mundurowych) okresów służby oczekiwania na ewentualny awans na stopniu służbowym. W szczególności gdy w projekcie proponuje się wprowadzenie daleko idącej zmiany (w porównaniu do rozwiązań zawartych w art. 52.1. dotychczasowej ustawy) i w miejsce słowa „następuje" wprowadza się słowa „może nastąpić". Dlatego też proponujemy aby okresy oczekiwania na awans w poszczególnych korpusach wynosiły:
   - ***w korpusie szeregowych - 1 rok***
   - ***w korpusie podoficerów - 2 lata***
   - ***w korpusie chorążych - 3 lata***
   - ***w korpusie oficerów - 4 lata.***

   Z utrzymaniem odmiennego rozwiązania w korpusie oficerów dla podporucznika – 3 lata.
   Zmiana zapisów tego artykułu została uzgodniona ze stroną służbową.

5. **art. 58.1.1** - wnosimy o wydłużenie możliwości otrzymywania dodatku za wysługę lat, z dotychczasowych 20 lat do 30 lat, w wysokości:
   - ***f) 30% uposażenia zasadniczego - po 25 latach służby,***
   - ***g) 35% uposażenia zasadniczego - po 30 latach służby.***

   Analogiczne rozwiązania zostały już wprowadzone w Wojsku, a w innych służbach mundurowych prowadzone są prace nad ich wdrożeniem. Ponadto, wydłużenie możliwości otrzymywania dodatku za wysługę lat jest jednym ze sposobów na powstrzymanie doświadczonych funkcjonariuszy w służbie, co w niedalekiej perspektywie czasowej niewątpliwie przyniesie oszczędności w Budżecie Państwa. Należy tutaj dodać, że w tej chwili w służbie staż służby powyżej 15 lat ma około 10% funkcjonariuszy, powyżej 25 lat jest to wielkość wyrażona w promilach. Dlatego takie rozwiązanie nie będzie rodzić przez kilka najbliższych lat żadnych skutków finansowych, a wręcz przyniesie w perspektywie znaczne oszczędności. Obecnie w miejsce zwolnionego funkcjonariusza – któremu należy wypłacać emeryturę – trzeba przyjąć do służby inną osobę, której należy wypłacać uposażenie oraz poddać kosztownemu i wieloletniemu szkoleniu oraz doskonaleniu zawodowemu.

   Zmiana zapisów tego artykułu została uzgodniona ze stroną służbową.

6. **art. 58.2. -** należy jednoznacznie ***określić, że***

Przy ustalaniu dodatku za wysługę lat uwzględnia się ;

1. ***wszystkie zakończone okresy służby i pracy, wykonywanej w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy;***
2. ***inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają zaliczeniu do okresu pracy , od którego zależą uprawnienia pracownicze;***
3. ***okres studiów w szkole wyższej przewidziany programem nauczania w łącznym wymiarze nie większym niż 5 la, pod warunkiem uzyskania dyplomu ich ukończenia.***

czyli na zasadach analogicznych, jak przy nagrodzie jubileuszowej – art. 207)

Obecnie w uregulowaniach pragmatycznych, dotyczących funkcjonariuszy Służby Więziennej, istnieją odmienne podstawy do naliczania stażu służby: dla celów emerytalnych, do zaliczania wysługi lat, czy do otrzymania nagrody jubileuszowej. Należy bezwzględnie ujednolicić te zasady, gdyż są one powodem do rozbieżnych i dowolnych interpretacji.
Ponadto taki system naliczania dodatku za wysługę lat obowiązuje w innych służbach mundurowych min w Straży Granicznej.
W roku 1996 nastąpiła nierówność wobec prawa, funkcjonariusze przyjęci do służby po wejściu w życie ustawy o SW mają przy ustalaniu dodatku za wysługę lat zaliczany tylko staż służby w SW, przyjęci przed 1996 mają ustalaną wysokość dodatku na zasadach proponowanych przez związek w nowej treści art. 58.2.
Naszym zdaniem nowa ustawa powinna taki dualizm prawny zlikwidować

7. **art. 72.1 –** proponujemy po słowach **„zajmowanym stanowisku do czasu”** skreślić dotychczasową treść i dopisać nową **„mianowania na co najmniej równorzędne stanowisko służbowe „**

   Zmiana zapisów tego artykułu została uzgodniona ze stroną służbową.

8. **art. 85.2.2. -** ***zdecydowanie wnosimy o wykreślenie tej przesłanki***, skutkującej możliwością przeniesienia funkcjonariusza na niższe stanowisko, bez wymierzenia kary dyscyplinarnej, czy bez wcześniejszego stwierdzenia nie wywiązywania się z obowiązków służbowych. W aktualnych uregulowaniach ustawowych zapis ten też funkcjonuje, lecz jest postrzegany jako bardzo restrykcyjny, służący głównie do zastraszania funkcjonariuszy przez kadrę kierowniczą. Wystarczy bowiem sporządzenie jednej (najczęściej tendencyjnej) opinii służbowej, od której nie przysługuje prawo odwołania się do instytucji niezależnej od przełożonych (np.: do sądu), by pozbawić funkcjonariusza całego dotychczasowego dorobku służbowego.
   Naszym zdaniem, uregulowania określone w art. 85.1. oraz 85.2.3. są przesłankami wystarczającymi aby skutecznie dyscyplinować i egzekwować właściwą postawę funkcjonariusza w służbie.
   Nowy art. 85 ust 2 liczyłby 3 punkty a nie 4.

9. **art. 117.3.** - bezwzględnie należy po słowach: „w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy" ***dopisać zdanie o treści: „oraz dotyczących przeciwdziałaniu zjawiskom mobbingu".*** Brak w projekcie ustawy powyższego odniesienia się do Kodeksu pracy jest już, sam w sobie, bardzo symptomatyczny. W służbach mundurowych, zarządzanych i dowodzonych przecież w sposób arbitralny i hierarchiczny, bardzo łatwo jest przekroczyć granicę praworządnego egzekwowania powinności służbowych. Właśnie w tych formacjach zjawisko mobbingu powinno być zdecydowanie zwalczane, a funkcjonariusze winni być poddani szczególnej ochronie, gdyż codzienne obcowanie z bronią może być niebezpieczne w skutkach, zarówno dla nich, jak i dla ich otoczenia. Natomiast brak w projekcie ustawy jakichkolwiek uregulowań (nawet na zasadach ogólnych, wynikających z Kodeksu Pracy) dotyczących przeciwdziałaniu zjawiskom mobbingu stawia funkcjonariuszy w bardzo niekorzystnej (i niebezpiecznej) sytuacji.
   Dotychczasowe doświadczenia w powyższej sprawie, przed polskimi sądami, wskazują jednoznacznie na konieczność określenia w ustawach pragmatycznych, które przepisy Kodeksu pracy mają zastosowanie wobec funkcjonariuszy.

10. **art. 131. - proponujemy zmianę treści przez zmianę zapisu po słowach w tym samym wymiarze** : ***„który udzielany jest niezwłocznie, nie później niż do zakończenia okresu rozliczeniowego, o którym mowa w art. 121.1".***
    Brak takiego uregulowania spowoduje zniwelowanie wieloletnich wysiłków ponoszonych przez Służbę Więzienną (i samych funkcjonariuszy) w celu ograniczenia liczby nadgodzin. Dlatego też, w miejsce stosowanego obecnie okresu rozliczeniowego, wynoszącego 4 tygodnie, wprowadza się 4 miesięczny okres rozliczeniowy. Zdaniem związku zawodowego jest to wystarczający okres do skutecznego rozliczenia czasu służby funkcjonariuszy, łącznie z rekompensatą godzin nadliczbowych.

11. **Rozwiązania rozdziału 18 dotyczącego mieszkań funkcjonariuszy są rażącą niekorzystne dla funkcjonariuszy SW w porównaniu z analogicznymi rozwiązaniami w ustawach pragmatycznych Policji, Straży Granicznej czy też Wojska.**
    Związek zawodowy wykazał się w tej kwestii daleko posuniętym kompromisem. O takiej postawie związku zadecydowało oświadczenie Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, który obiecał nam , że najprawdopodobniej w roku 2011 nastąpi nowelizacja ustawy o SW w tej materii wprowadzająca rozwiązania co najmniej tożsame jak w innych służbach mundurowych.

12. art. 218 - ***wnosimy o wykreślenie ust. 3***. Proponowany w projekcie zapis jest sprzeczny z zasada postępowania administracyjnego – iż wykonaniu podlegają decyzje ostateczne, a nie decyzje od których przysługują środki odwoławcze. Projektodawca nie przewidział także możliwych skutków wydania wadliwej decyzji nie ostatecznej, np. o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby. Dlatego też, dla bezpieczeństwa obrotu prawnego, należy pozostawić obowiązujące aktualnie uregulowanie, a zatem wykreślić ust.3.
Tym bardziej, że ustawodawca nie przewidział „automatyzmu" działania np. uchylenia przez sąd decyzji o zwolnieniu ze służby, funkcjonariusz pomimo uzyskania korzystnego rozstrzygnięcia na drodze sądowej, aby powrócić w szeregi służby musi przejść od nowa całą procedurę kwalifikacyjną, a i tak nie ma zagwarantowane, że zostanie przywrócone mu stanowisko równorzędne z tym z którego został niezgodnie z prawem zwolniony, można mu zaproponować niższe a jak go nie przyjmie można go zwolnić ze służby.
Jest to rozwiązanie , którego nie stosuje , żadna inna służba mundurowa.

13. art. 219. - ***zdecydowanie sprzeciwiamy się wprowadzeniu instytucji „rozkazu personalnego",*** która jest charakterystyczna, ale wyłącznie dla wojska. Nie występuje ona w innych służbach paramilitarnych. Ponadto projektodawca proponuje, aby od rozkazu personalnego nie przysługiwał żaden środek odwoławczy. Trudno zgodzić się nam na tak ogromną i wyidealizowaną wiarą w nieomylność przełożonych. Jest to nierealne.
Poza tym, powyższa propozycja jest sprzeczna z zasadą dwuinstancyjności postępowania administracyjnego i pozbawia funkcjonariusza prawa do skorzystania z drogi odwoławczej, a także pozbawia go (jako pełnoprawnego obywatela) dostępu do drogi sądowej, co jest sprzeczne z Konstytucją.
Nie znajdujemy żadnych merytorycznych argumentów do zmiany stosowanych dotychczas regulacji spraw osobowych funkcjonariuszy.
Zdaniem związku zawodowego, ewentualne wprowadzenie „wojskowych" uregulowań, ograniczających dodatkowo uprawnienia funkcjonariuszy, winno być wcześniej poprzedzone propozycjami zrównania innych uprawnień, w tym socjalnych i finansowych.
Jesteśmy gotowi pójść na kompromis z uwagi na charakter spraw jakich ma dotyczyć rozkaz personalny , proponujemy w art. 219.3
pozostawić zapis „ rozkaz personalny jest wykonalny z dniem w nim określonym.
Wprowadzić ust 4 o treści „Od rozkazu personalnego funkcjonariusz może w terminie 7 dni wnieść odwołanie do wyższego przełożonego.
Oraz ustęp 5 o treści „ wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania rozkazu personalnego"

14. art. 222. -***wnosimy o zmianę uregulowań zawartych w ust. 3 dokładnie rzecz biorąc zmianę uregulowań w art. 72.1 który został przywołany w art. 222.3***
Praktycznie nie jest możliwe, aby przy takiej populacji stanowisk służbowych nie można byłoby znaleźć dla funkcjonariusza stanowiska równorzędnego lub

wyższego. Przecież to z winy służby został on pozbawiany swojego wcześniejszego stanowiska. Proponowanie zaś, w ust. 4 zwolnienie funkcjonariusza, w przypadku braku jego zgody na przeniesienie na niższe stanowisko, jest rozwiązaniem nie do przyjęcia. Oznaczałoby to, że wszelkie możliwe konsekwencje: natury moralnej i finansowej ponosiłby wyłącznie funkcjonariusz, a to przecież po stronie służby winien być obowiązek całkowitej naprawy skutków uchylonych decyzji.

Dlatego proponujemy zmianę zapisu art. 72 ust 1 opisaną w punkcie 7 naszego stanowiska.

Zmiana zapisów tego artykułu została uzgodniona ze stroną służbową.

15. **art. 223.1.** - ***proponujemy zapis po słowach nie więcej jednak niż za okres wpisać 12 miesięcy zamiast 6 dalsza treść bez zmian ,***

    Zmiana zapisu z uwagi na dotychczasowe doświadczenia, świadczące o znacznie dłuższej (nawet niż 1 rok) przewlekłości toczących się spraw.

    Zmiana zapisów tego artykułu została uzgodniona ze stroną służbową.

16. ***Rozwiązania zawarte w rozdziale 21 dotyczącym odpowiedzialności dyscyplinarnej są regresem w stosunku do obecnie stosowanych rozwiązań ustawowych, porażką jest likwidacja sądów dyscyplinarnych, będących instancjami odwoławczymi, było to rozwiązanie wyprzedzające epokę w służbach mundurowych , ucywilizowało postępowania dyscyplinarne w służbie, przyczyniło się do ujednolicenia orzecznictwa.***

    Mamy nadzieję, że przełożeni sprostają zadaniom stawianym przez ustawę w zakresie prowadzenia postępowania dyscyplinarnego.

17. **W art. 265.3 wnosimy o zastąpienia kropki przecinkiem i dopisanie za wyjątkiem przewidzianych w art. 102.1**

    Nie widzimy żadnej potrzeby aby funkcjonariusz odwołany z wyższego stanowiska kierowniczego, który nie wyraził zgody na przeniesienie na stanowisko w trybie art. 68 ust.3 pobierał przez rok świadczenie pieniężne w wysokości odpowiadającej uposażeniu zasadniczemu wraz z dodatkami o charakterze stałym pobieranym na ostatnio zajmowanym stanowisku.

    Zapis taki stoi w sprzeczności z ideą powoływania i odwoływania na wyższe stanowiska kierownicze, powoduje ,że funkcjonariusz, który nie sprawdził się na stanowisku i nie wyraża chęci kontynuowania kariery w SW otrzymywałby swoistą nagrodę w postaci bardzo wysokiego świadczenia.

    Zmiana zapisów tego artykułu została uzgodniona ze stroną służbową.

Za Prezydium Zarządu Głównego
NSZZ FiPW:

Wiesław Żurawski